

Danske Gymnasier
Ny Vestergade 13, st.
1471 København K

mail@danskegymnasier.dk
+45 33 18 82 60
danskegymnasier.dk

5. september 2024

Til Folketingets finans- og undervisningsordførere

Regeringens forslag til taxameterreform rammer skævt og opfylder ikke sit formål

Regeringen fremlagde i august 2024 sit forslag til justeringer af taxameter- og tilskudssystemet på ungdomsuddannelsesområdet. Regeringen har to formål med forslaget: Det ene er at omfordele midler fra store til små skoler, og det andet er at give et stort økonomisk løft til gymnasier og erhvervsskoler i yderområder og landdistrikter.

Danske Gymnasier ønsker med denne henvendelse at påpege, at regeringens forslag rammer skævt og ikke opfylder formålet. Det er desuden en meget omfattende besparelse, som vil påvirke mere end 60.000 elever på de almene gymnasier, der bliver ramt af besparelserne. Det mener vi, er en forkert politisk prioritering i en tid med et stort finanspolitisk råderum.

For få gymnasier skal give til for mange

Regeringen vil indføre et knæk i undervisningstaxameteret, der betyder, at gymnasier med mere end 700 årselever på samme uddannelsestype vil modtage et 10 pct. lavere undervisningstilskud for elever over dette niveau.

Regeringen bygger sit forslag på en analyse fra Struensee og Co., der viste en tendens til faldende marginalomkostninger på større skoler, idet løn- og øvrige driftsomkostninger pr. årselev falder med antallet af årselever. Her er det vigtigt at bemærke, at det forhold, at de gennemsnitlige omkostninger pr. årselev falder, jo større skolen er, primært hænger sammen med, at omkostningerne er større pr. årselev på mindre gymnasier. Dette underbygges af, at analysen fra Struensee og Co. finder, at økonomisk udsatte gymnasier blandt andet har færre årselever og mindre hold, og heraf følger, at de store skoler i provins- og hovedstadskommuner generelt ikke kan karakteriseres som økonomisk udsatte.

Analysen påviser altså, at der er en mindre stabil økonomi på mindre gymnasier, men ikke at større gymnasier med mere end 700 elever har så solid en økonomi, at de kan spare, uden at det går ud over undervisningskvaliteten. Der er dermed intet belæg for, at de kan gennemføre besparelser på op til 5 mio. kr. om året, uden at det går udover undervisningskvaliteten.

Derudover er et knæk ved 700 elever på ingen måde et entydigt parameter for et gymnasiums økonomi, og en tilskudsreduktion på 10 pct. for disse elever virker helt tilfældigt sat. Der indgår

rigtig mange parametre i, hvordan et gymnasiums økonomi ser ud, blandt andet størrelsen på skolens egenkapital, den demografiske udvikling i lokalområdet, skolebygningernes tilstand, om skolen betaler grundskyld til kommunen osv.

Analysen dokumenterer heller ikke, at økonomien på et gymnasium med mere end 700 elever på én uddannelsestype, fx stx, skulle være bedre og mere robust end på et gymnasium med mere end 700 elever på tværs af flere uddannelses typer, fx stx og hf. Beslutningen om at lægge knækket pr. uddannelsestype bygger altså heller ikke på saglig argumentation.

Det skal derudover bemærkes, at besparelserne på de store gymnasier også skal finansiere en ny og bredere definition af "udkantsgymnasier". Hidtil er udkantstilskuddet blevet tildelt gymnasier med under 430 elever, der lå mere end 20 km fra nærmeste tilsvarende uddannelsessted, og dermed har 'udkantsgymnasium' været et begreb, der dækkede over gymnasier med få elever i yderområderne.

Men med regeringens forslag gives udkantstilskuddet til alle gymnasier i land- eller oplandskommuner, og det betyder, at der fremover også vil være store gymnasier med en sund økonomi, der modtager udkantstilskud. Også på dette punkt savner vi saglig begrundelse for omfordelingen væk fra de store gymnasier.

Færre studenter med naturvidenskab på højt niveau

Udover knæktaxameteret står de større gymnasier med stx også til at blive ramt af regeringens afskaffelse af A-fagstillægget. Tillægstaksten gives til seks A-niveau-fag på stx, som er særligt udstyrs- og materialekrævende fag: Fysik, kemi, biologi, bioteknologi, geovidenskab og musik.

Tillægget blev indført for at give de almene gymnasier et incitament til at oprette disse fag, selv om der ikke er elever nok til en hel klasse. Tillægget var udgiftsneutralt, fordi det blev finansieret inden for den eksisterende økonomiske ramme, hvormed de almene gymnasier blev overført udgiftsneutralt fra amterne til staten i 2007.

Hvert år gennemfører mere end 10.000 elever de nævnte fag på A-niveau, og de elever går på alle almene gymnasier, både store og små, i byerne og på landet. Alle gymnasier bliver således ramt af afskaffelsen, og på nogle skoler drejer det sig om mere end 2 mio. kr. om året.

Hvis man fjerner A-fagstillægget, kan det ikke undgå at gå udover prioriteringen af de naturvidenskabelige fag. Det vil betyde færre af de naturvidenskabelige studenter, som der er hårdt brug for i samfundet, og det vil vi gerne advare kraftigt imod.

Regeringens forslag om at afskaffe A-fagstillægget har til formål at understøtte en harmonisering af taksterne mellem stx og hhx. Det underkender dog helt det forhold, at fagrækken på de to gymnasiale uddannelser er forskellig, og at de konkrete fag kun indgår i centralt fastsatte studieretninger på stx og ikke på hhx. Med fagene følger større udgifter til udstyr og materialer, og de kræver også flere timer (pga. øvelsesmoduler med færre elever). Regeringens forslag tager altså slet ikke højde for skolernes reelle omkostninger ved at udbyde forskellige fag.

Vi mener derfor, at man med afskaffelsen af A-fagstillægget er gået alt for langt i et forsøg på at harmonisere noget, der er forskelligt og reelt ikke kan harmoniseres.

De gymnasier, der har brug for penge, får ikke nok

Regeringen ønsker med sit forslag også at give et stort økonomisk løft til gymnasier og erhvervsskoler i yderområder og landdistrikter. Derfor skal der indføres et nyt og forhøjet udkantstilskud på 3,8 mio. kr. pr. skole, som gives til alle almene gymnasier og erhvervsskoler, der ligger i en land- eller oplandskommune.

Men som det fremgår af Børne- og Undervisningsministeriets [notat om samlede konsekvenser på institutionsniveau](#), står ni af de 31 eksisterende udkantsgymnasier med stx til at miste flere penge, end de får med den nye reform. På de ni skoler overstiger de besparelser, der ligger i afskaffelsen af A-fagstillægget og andre faglige særtilskud, nemlig forhøjelsen af deres udkantstilskud.

Dertil kommer, at yderligere 10 af de 31 udkantsgymnasier står til at få et ekstra beløb, der er så lavt, at det svarer til mindre end undervisningstaksten for blot fem ekstra elever på skolen.

Der er således på ingen måde givet et stort økonomisk løft til udkantsgymnasierne og ej heller en økonomisk stabilitet, der bidrager til, at der også i fremtiden vil være ungdomsuddannelser i tyndtbefolkede områder. Tværtimod.

Vi vil desuden gerne påpege, at det forhold, at gymnasier i yderområderne udfordres af små ungdomsårgange, ikke løses med penge alene. Bæredygtige gymnasier handler nemlig både om økonomisk og faglig bæredygtighed: Jo færre elever, der er, jo færre studieretninger og valgfag bliver der oprettet, og det går ud over det sociale og det faglige miljø på uddannelserne for både elever og lærere. Hvis det er en politisk prioritet at hjælpe gymnasier i tyndtbefolkede områder, er det derfor fortsat nødvendigt at ændre den eksisterende elevfordelingsmodel.

Vi vil afslutningsvis gerne opfordre til, at der laves en mere grundig analyse af økonomien på gymnasierne og omkostningerne på de forskellige gymnasiale uddannelser forud for en omlægning af taxameter- og tilskudssystemet. En omlægning, som vi mener skal have til formål at sikre økonomisk stabilitet og forudsigelighed og en fornuftig sammenhæng mellem omkostninger og taxametertilskud.

Vi vil også gerne opfordre til, at der findes en ny model for elevfordeling, som kan sikre en bedre fordeling af elever til udkantsgymnasierne.

Med venlig hilsen

Maja Bødtcher-Hansen
Formand